

Numărul 10. Oradea-mare 11/24 martie 1901.

Anul XXXVII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Calicot.

(Fine.)

Neta simția cum i se urcă sângele în cap, ini-
ma-i palpită repede și abia mai răsuflă.

De fire eră geloasă; apoi își cunoșcea odorul;
șciea ce plăteșco. Ba gândia mai mult decât avea
motive, caiei privia cu ochi geloși.

Iar Tița, firetică și hieleană, șciea că Neta-și
teme bărbatul; ba șciea și aceea că-l teme prea fără
de măsură, — și gândia: stai, să-ți dau eu ție o
lecție bună. — Și continuă:

— Aurică dragă, mai aduci-ți tu aminte ...
Turcul nu continuă, ci suspină un suspin mare,
și privi cu ochii 'n sus ca un perdut fantastic.

— A — gândi Neta, — vrea să-și înșire pe-
catele.

— Spune dragă, spune — zise Neta ca în
șoaptă, prefăcându-se cu drag.

— Șcii tu serile cele dulci, târziu la lună, braț
la braț, — vorbind ca porumbei, de dragoste și
de dor?

— Șciū — șopti Neta îndoișată; și Tița —
cum o ducea de braț, — simția că o stringe de
braț cu intimitate.

Amorul pescarului.

— Știi ce-mi spuneai atunci? întrebă Neta dulce, ca să mai descopere ceva.

— Știu Aurică. O, știu. — Și voiți șei până voiți trăi, — și 'n cea lume dacă ne-om întelniți și-oii mai spune tot așa. — Te iubesc Aurică, — și despărțiți prin o viață lungă, și aruncați ca frunza de vânt — ori unde te-oii vedea în universul ăst mare, tot aceea vorbă și-oii spune-o, — tot cu acelaș suflet și cu acea dragoste: te iubesc.

Țița ridea sub mască cât îi curgeau lacrămile de ris. — Dar Neta simția că-i ferbe sângele, de foc și de mânie; și-i vini un disgust de viață, ne mai simțit până aci.

Se nădăia ea că bărbatul i-e cam ștregăreț; totuș îi eră drag, așa nebunatic cum eră. — Dar ceea ce spunea el aci, unei dame, nu știu cui, o scoase din fire. Atâta fatalitate, atâta necredință, ba atâta insultă — eră mai mult decât ce poți ascultă cu sânge rece, eră mai mult decât ce poate suportă o femeie.

La miezul nopții avea să se depună mas-eile. Ea, la început, abia aștepta momentul acela. Ea și el. Și apoi, ea să steie mândră și severă: iată scumpul meu bărbate, iată Aurica. Și el să tremure ca un păcătos, strivit de vorba lui, de fapta lui. Și ea, — ea să-l măsoare cu ochii, de mic și de umilit, și să dispună după plac. — Se desfătă într'un gând răsbunător, cum va face muștrări, apoi dojană aspră, — și 'n urmă-i va dicta niște condiții severe, — și-l va iertă. — Dar cele audite și petrecute o scoaseră din cale. Eră indignată și se simția umilită și insultată până la estrem. Vocea-i tremurâ, abia putea vorbi. I-ar fi plăcut să-și spintece masca, să i-o arunce 'n obraz, și apoi să-i spună: bărbate, tu, 'n-coace, ești încolo; și nu ne mai întelnim în veci. I-ar fi plăcut o scenă, o scenă mare și cumplită, în care ea, ca inger răsbunător, cu sabia cea de foc, și el ca un păcătos nemernic; el mic și ea mare să-și verse toată mânia, răsbunarea și disprețul, — dar nu eră potrivit locul. Și stătea în neputință și-i clo-cotiă peptul ca un vulcan mistuitor.

Cu una înse nu se putea împacă. Cum va sta ea la mezul nopții, față 'n față cu el, demascați? Cum va putea ea suferi să o prindă de mână, să o ducă de braț, și să nu-i poată zice un cuvânt de răsbunare? Ba să facă față de bal, ochi frumoși, gură zimbătoare, ca să fie grațioasă.

A hotărât să părăsească balul, să meargă acasă, s'aștepte toată noaptea, până ce va sosi el. Și apoi — să vină ce are să vie.

Dar scăpă de acest gând. O scăpă el, turcul ei.

— Aurică dragă! Ești plec. Me simțesc ca vră-jit, me află într'un estas, nu mai știu de mine. — Când te ved, când te 'ntelnesc, mi se pare că me perd ca și cel ce visează un vis amăgitor și dulce. Nu pot suferi oamenii din lume, nici graiuri de om nici ființă femeiască; numai cu visul meu me ocup — să visez cu tine. Aurică dragă, adio!

— Ah — cugetă Neta, — el se duce. A venit prea târziu, — unde a fost? Și pleacă prea de timpuriu — unde se duce?

Țița — turcul — o prinse de mână, și se uită în ochii ei, dulce și dragostos.

— Aurică! Ești plec, — vino cu mine.

— Asta-i infamie — cugetă Neta. Iși vedea bărbatul vulgar, frivol, nemernic. — Dar se stăpâni.

După câteva minute-și trase de seamă.

— Voiți merge cu el, și scap de aci. — Apoi — după ce voiți trece pragul — atunci voiți să 'ncep eu rolul meu.

Privi la el, gânditoare și timidă, ca și când ar zice: „me tem“; dar tăcu.

— Aurică dragă! Să fim amândoi. Numai noi amândoi. Să nu ne vadă ochi pânditori, — să nu ne audă nici frunza, nici luna, nici stelele — Aurică — noi doi.

Neta iară tăcu. Șciea ea că cine cere una, cere și două.

— Aurică scumpă — vrei?

— Vreți — răspuse Neta cu voce tremurătoare.

Turcul o strinse de mână, în semn de mulțumită și de bucurie, — apoi se 'ntoarse îndată, și dispără în public.

Ești, găsi o birjă, — apoi se 'ntoarse 'n bal la Neta.

— Aurică dragă, trăsura ne așteaptă.

Neta stătă 'n loc, ca și când nu s'ar șei ce să se facă; dar turcul o luă de braț și o duse cu sine, așa zicând cu puterea.

III

Neta își făcuse calculul că va ieși până afară, apoi își va scoate masca și va sta cu el față 'n față, — și 'n urmă i va spune vorba cea din urmă: mergem; ești 'ncoace, tu încolo. Mergem așa ca să nu ne mai întelnim. — Șciea că el e bărbatul ei, șciea că poate să meargă cu el ori unde; dar totuș — îi eră rușine de rolul ce joacă. Putea să meargă, dar calea asta i părea o cale josnică, urită, murdară.

Dar după ce a eșit și-a schimbat planul. În peptul ei ardea și bubuia un vulcan cumplit, și simția că are trebuință de loc și de ocaziune ca să și le verse, — și când le va vârsă, să nimicească tot; visări și iluzii, trecut și viitor, — dar să-l nimicească și pe el.

Cum ar putea ea să-și verse tot focul asupra lui, în mijlocul drumului, într'un minut?

Deci și-a schimbat planul.

Au mers de braț, aproape, ca doi miri; s'au urcat în birjă și au pornit.

Eră o noapte cu ploaie, cu ninsoare și cu nori. Nu-ți vedeai mâna.

Bărbatul vorbea 'ntr'una, — îi spunea vorbe dulci; dar Neta tăcea. Tăcea și se gândia: oare unde o duce?

Merseră cu un pătrar de oră, și odată stătură în loc. Birjarul deschise ușa trăsuri. Și ei se coboriră.

Erau sosiți acasă, la Țița.

Gîur împregiur niște case mari; dar eră întunec, și Neta nu se pută orientă. Și apoi o mai confunda și închipuirile ce și le făcea. — Mergea așa cum o ducea, dar nu șciea unde e.

Țița luă pe Neta de braț, intră sub o poartă mare și la o ușă se opriră.

Neta gândia, că o prinde frica.

Bărbatul scoase o cheie, și decchise într'o odaie 'ntunecoasă.

— Stați aci — zise, — și pășind doi pași aprinse o lumină.

Neta se uită 'mpregiur, și vedă că se află într'o odaie mică și simplă, dar prietinoasă. Ca și când o-ar cunoașce, ca și când o ar fi mai vedut cândva, dar nu șciea unde.

Neta stătea în picioare, și așteptă ca să 'nceapă; dar bărbatul se puse 'n genunchi naintea ei, i luă mâinile amândouă și le sărută, când una când alta.

Neta așteptă momentul, ca să se descarce de povoaara ce-î apăsă sufletul; il așteptă cu dorul unei resbunări cumplite; momentul decidător, în care să frângă, să strivească cu desevârșire un bărbat netrebnic și nevrednic; — dar când a sosit momentul își perdă toate puterile. O agitație enormă, o batere de inimă ne mai cunoscută, o tremurare generală, simțită că o face neputincioasă.

— Scoală — zise ea tremurând, — și stai față 'n față.

Bărbatul se sculă; — și Neta-l auzi că el sub mască face un fel de susurare ca și când un om plânge sau ride.

— Să depunem masca — zise Neta, și scoțându-și a sa, o trânti de pământ.

— Vezi-me? strigă strașnic.

Bărbatul își luă masca și o aruncă la o parte.

— Da tu, vezi-me?

Neta țipă cât a resunat toată casa. Iar Tița se ținea de pept, și leșină de ris; până ce 'n urmă cădută pe un fotel.

Neta stătea ca 'nșepenită, cu fața întunecată, cu ochii 'nșepăți, și nu se putea reculege.

— Tița! — strigă ea și când nu s'ar încrede în ceea ce vede.

— Eu sunt, Netă! — zise Tița; și vedând fața aceea 'ntunecată, privirea aceea 'ncordată — află și ea că gluma a fost cam drastică, și o compătimi. Deci se sculă, merse la ea, o strînse tare cătră sine și prinse a o sărută.

Neta stătea ca amestită, nu se putea recrea.

— Nebună ce ești! zise Tița, — oare nu e mai bine așa că-s eu, decât așa că ar fi fost el? Iar stai și ride și tu.

Neta stătea rușinată. În cele din urmă zise:

— Ține minte, Tițo; am să me resbun.

În clipa aceea se auzi un cântec, o voce puternică de bariton. Neta sări 'n picioare.

— Ascultă, bărbatul meu.

— Ei, bărbații. Beu și se petrec.

Neta se uită 'mpregiur și se trezi ca din somn. Numai acuma află că ea e la Tița.

— Știi ce, Neta? — zise Tița, — un gând minunat.

— Ce?

— Ei nu știu că noi am fost la bal. Știi migrenul. Haide să ne punem mascele, și să intrăm la ei. Neta bătu 'n palmi.

— Bine.

Își căutară mascele pe jos și le puseră pe față.

— Stai tu, — zise odată Neta. Iar spune-mi totuș, cine e Aurica aceea?

— Apoi știu eu? Un nume. Știi, cum l-am nimerit din întâmplare. Un nume-mi trebuia ca să-mi fac gluma.

— Vai — vai — — asteaptă tu Tiță!

Își togmiră hainele și porniră.

Cei patru bărbați ședeau la masă și jocați taroc.

Damele se postară față cu ei, și stătură 'n loc. Bărbații se uitau suprînși.

— Mei, — asta-s eu — zise bărbatul Netei, mirându-se de figura cea de ture.

— Și asta-s eu — zise Neta, și sărind la bărbatu-seu, își rădică masca și-l sărută.

— Unde-ai fost, Neta? întrebă bărbatul ei.

— În bal.

— Și tu? întrebă bărbatul Tiței.

În bal.

— Mei, — zise unul, — hicienia bărbaților e un fleac, hicienia femeilor e artă.

V. R. BUTICESCU.

Între brazi.

Câtă liniște! Ce bine cu-al meu gând se 'mpărechează...

De n'ar fi omăt, aș crede că se desprimăvcrează.

Calea, dreaptă, se afundă între brazii naltți și dreptți,

Răbdătorii singurateci, filosofi înțelepți...

Sombri par, pe coasta naltă, adânciți în cugetare,

Într'o haună vineție ce-a 'nvilit pe fie-care;

Vesel rid, acolo unde ale soareluă priviri

Pun pe fruntea lor lumină și în giuru-le sclipiri...

În desimea nepetrunsă câte-o slabă ciripire

Când și când sfios răsună ca în teama de-amăgire.

Ziua-i caldă, iarna înse pânditoare, cu gând reu,

Făr de veste poate-aduce iarăș nea sub pasul seū.

Mica pasere păfită, cum s'o creadă? și, șglobie,

Cum din inimă să 'nnalte cânt întreg de bucurie?

Pacea înse tot o fură, cum pe mine m'a furat, —

Cum în mine adâncește dorul dulce de visat.

Par' c'aș fi în primăvara tinereței mulțămită,

Când ilusia, în floare, pare-a fi și implinită, —

Într'atât de mare 'n sine e credința fie-cui,

Într'atât îi pare lumea că ar fi numai a lui.

Nu mai am trecut, acuma, în aceste scumpe clipe;

În present e toată viața cu bogatele-i risipe,

Și, pe zarea depărtată ce se chiamă viitor,

Gânduri albe călătoare își revarsă risul lor.

Nu-i așa o! frate Codru, — tu, eternă tinerețe

De bradet vênjos și falnic, — tu, doinilă frumusețe

Mie negrăit de dragă, — nu-i așa că și sub nea

Tu ai clipe când nu-ți pare totdeauna viața grea?

E destul a unei raze cât de scurtă desmierdare,

Și-o uitată coardă-atuncea simți de-odată cum tresare,

Se destinde, — și 'ntr'o clipă, fără să te mai spăimânți,

Viul cântec al speranței poți pe densa să mai cânți.

Astfel, în cuprinsu-ți tainic, desmierdat de-o amintire,

Încălțit de poesia ce revarsă a ta fire,

Inima mi se deșteaptă dintr'un somn amorțitor,

A iubirei coardă veche cântă îndușosător...

Cântă dulcea rătăcire care, pururea rămâne

Idealul vieții noastre, sufleteasca vieții pâne, —

Dorul dragosteii eterne, necuprins, nemărginit...

Cântă inimă! Tu Codru, o ascultă, și-s mulțămît.

M^{rea} Neamțu februarie 1, 1900.

N. RADULESCU-NIGER.

M e t e o r.

(Urmare.)

Si acum privește, — zise Sibacis, — in mercuriū
Veți pune S_4C_2 , apoi turnându-l în aceste ulcele, îl veți pune în puternicul foc al acestui cazan, înse atunci, — până ce focul nu are putere. Încălzirea trebuie să meargă gradat. După 6 ore, — veți pune în fiecare ulcea 6 gr. formalii bicarbonat, care va roade asudala mercuriului, prin ce va fi lustrul aurlui mântuit.

După 8 ore, — veți turnă încă în ele din acest fluid ce-i în acest borcan, și a cărui preparare cade sub explicație separată. — Atunci aștepți împlinirea timpului“.

Și el turnă mercuriul în ulcele, își puse o larfă de platină pe față, apucă ulcelele în niște cleșce lungi, și le aședă la locul făcut anume pentru acest scop, — în cazan.

Apoi închidând capacul cazanului, și luându-și larfa, se apucă de prepararea diamantului.

„Uite, — Raucas, — aici lucrul e mai ușor. Alegi o bucată de cărbune vechi și întreg, îl înmoi un sfert de ceas în mercuriū.

După aceasta, îl prinzi în cleșce, și îl bagi în platină topită“.

— El luă vorbind o bucată de cărbune și o băgă în mercuriū, apoi scoase ciasornicul și-l privi. După un sfert de cias îl scoase, și luându-l în cleșce, îl înmue într'un vas, ce eră la foc, și în care eră topită platină.

Scoțându-l, cărbunele eră învelit într'o scoartă tare, de platină.

Apoi luă un fel de instrument, care constă din 6 plăci groase de metal tare, care formaū un hexaedru.

Deschise o placă și aședă cărbunele între aceste plăci, apoi o închise.

„Acest hexaedru, — continuă el, îl aședă în cestalt cazan, între cele 6 reserturi tari, cari string cu o putere colosală plăcile aceste spre centru. — Cu cât cărbunele se transformă, devine mai mic, dar și plăcile devin mai strinse cu atât.

Aședându-l aici, modulezi prin acest șurub, — care arată gradele, ca temperatura să fie de 20 grade.

La fiecare oră, șurubul scapă un dinte, — care îl înverte, și prin aceasta căldura crește cu 5 grade. — Așă până la 70°. — De acolo, căldura va crește cu 7 grade mai mult la oră. — La 85 de ore, — diamantul va fi gata“.

Sibacis vorbiă cu atâta siguritate și convingere, că toate indoelile lui Armand dispărură.

„Și acum, — continuă Sibacis, — până ce aurl va fierbe, vino în laborator, vom lucră altceva“.

— Și luându-l de mână, eși cu discipulul seū, — suind treptele.

„Dar, — mai întei, ca să nu fii curios, vino, — îți voi arată aur făcut deja după acest metod!“

Și Sibacis trase un pulpit mare din masa laboratorului, care eră plin cu drugī groase de aur. — Armand luă una și o esamină.

„Și ce preț are aurl, ce se va face odată în acele ulcele? — întrebă Armand de magistrul seū.

„Aceasta, — răspuse Sibacis, — depinde de la calitatea mercuriului. — De regulă, capet din ele aur în preț de 300 de mii de franci, de-odată.“

— Armand se miră mult.

Sibacis îi arată apoi o mulțime de strălucitoare diamante, unele mai mici, de mărimoa alunelor, — altele cât nucile. Unele erău mai frumoase, altele mai puțin.

La olaltă, reprezentaū o avere fabuloasă.

După acea Sibacis îl purtă opt ore de arëndul, pe la cele cărți, aparate și recepte.

„Da, — toate sânt frumoase, — zise Sibacis, înse am ceva mult mai miraculos. — Aceasta va cădea în cercul științelor medicale“.

Și el se duse în coridor, de unde intră într'o încăpere laterală. Nu peste mult se reintoarse aducând cu sine iedul ce-l avea de la Lodo, și care crescuse frumos. Venind, ședū pe seau, pe când Armand îl priviă cu curiositate ședând într'un fotoliă.

Sibacis luă un cuțit, — deschise arterele iedului, prin cari năpădi sângele șiroae, strecurându-se într'un vas de argint.

Iedul stetea liniștit, nu simțiă nici o durere. Când sângele se scurse din vinele lui, plecă întei capul, apoi cădū pe podine.

„Ce cređi Raucas, — ce va fi aceasta?”

„Tocană — răspuse Armand glumind.

„Poate, — se poate, dar nu acum, ci când acest ied va fi țap bătrân.“

— Armand căscă ochii mari, neîncredător.

„Tu nu cređi, ci veți vedea. Acum acest ied va sta o oră așă, — ca să moară deplin, iar sângele scurs să se inchege.“

— După aceste el se spălă pe mână, apoi conduse pe Armand în odaia vecină, unde masa îi așteptă încărcată. După ce mâncară, se reintoarseră în laborator.

— Iată iedul, — Raucas, e mort?”

— Da — răspuse acesta.

— Să-l lăsăm să moară deplin. — Vino până atunci în laborator. — Îți voi arată o experimentație ce sfințește teoria lui Laplace.

— Iată un lucru, — care-mi escită aceeași neîncredere ca și iedul — răspuse Armand.

În laborator Sibacis își duse discipulul la un glob imens de sticlă, gol și transparent.

Eră ca de 5 metri în diametru. Eră provăduț cu pompă pentru a estrage din el aerul, — apoi cu deosebite ușițe de platină ermeticeșce închise.

„Iată, — Raucas — eū am încercat ani de arëndul de a face ca în acest glob să se formeze un univers ca acela al lui Laplace. — Dar că fenomenele ce vor urmă îi daū lui dreptate, nu urmează ca noi să dăm în totul dreptate fenomenelor. Eū așă am întocmit funcțiunea micilor de aparate conlucrătoare la esperimentul acesta, că rezultatul nu poate fi altul. — Dar un alt aparat, altcum ne-ar arată formarea universului. — Eū am compus un gaz în care se cuprinde totul ce e în univers, — toate elementele constitutive, — în raport calculat și drept. — Acest gaz îl transmit pe o țeve în interiorul globului, și în decurs de o oră noi vom vedea cu microscopul fenomenele creațiunei universului propus de Laplace.

Sibacis vorbind făcū toate pregătirile. Atunci ei luară aparatele microscopice și priviră cu atențiune lupta elementelor ce compun univversul, — elemente ce de și într'un microscopic raport, se supun întru toate legilor chemiei.

Gazurile planaū la început în glob, într'o rota-

Înainte de serată.

țiune repede, — pe când o căldură artificială influență mișcarea lor.

„Iată — Raucas, — într'n loc rotațiunea devine mai repede, și totul începe a depinde de la aceea grupă, întocmai ca în societate un individ ce monopolizează puterea, — dreptul atât divin cât și uman. — Acest grup ce pentru prima dată se pune în acțiune e cel ce le stăpânește pe celelalte în formațiune. Așa a fost aceasta și cu gazurile imense ale lui Laplace. Și fiind că aceste vor conduce, și fiind că acest grup e simburul și esența, — și puterea și destinul, — și viața și stăpânul primului atom ce s'a mișcat pornind viața, — acestuia îi compete numele de — Dumnezeu.

O ființă mai supremă nu eră și nu e decât cel ce a creat aceste gazuri, — până unde înse mintea noastră n'a pătruns și nu va pătrunde.“

— Și ei priviră cu atențiune mult timp frumosul experiment, care, nu-i vorbă, de și eră genial pus la cale, eră numai palidă icoană, — un mijloc intuitiv de explicație — a teoriei lui Laplace. Ei vedoră cum gazurile se condensează învârtindu-se în continuu, — cum se formează piticele sisteme, — cum se influențează, — dar din cauza atracțiunii pământului desvoltarea mai departe a acestora deveni neregulată. — Așa dară încheiară.

Armand eră mirat și mulțumit tot-deodată.

După mai multe explicații ei se reîntoarseră în laborator.

— Ce zicii Raucas, — oare e mort acum iedul întru adevăr ?

„La tot cazul, — răspuse Armand.

„Bine, — el va învia!“

Luă atunci o sticlură, turnă din ea vre-o cincă picuri de fluid roșietic în sângele încheat, care începă a ferbe. — Atunci turnă sângele într'un fel de pompă, a căreia capăt aședându-l la arteria tăiată, înduse sângele în corpul cel mort. Iedul deschise atunci ochii înpainenjiți. După aceea, — cercă să se ridice, dar Sibacis îl reținea cu genunchii. — După ce sângele fu indus în corp, el luă un fel de fluid cu care unse locul unde arteria eră tăiată, și sângele se opri de a curge, — iar arteria crescă la loc vedoră cu ochii.

Peste cincă minute, — iedul săriă voios prin laborator.

Atunci Sibacis, dădu explicații detaliate discipolului seii, despre acest procedeu, — despre prepararea acestor miraculoase fluide.

„Și acum, — zise Sibacis, — cred că e destul pentru astăzi. E târziu, ar fi bine să ne culcăm“.

Și luându-și adio, — Sibacis intră în odaia sa de durmit.

Armand, stinse lămpioanele, și intră și el în odaia lui.

Aici, se culcă obosit pe sofă. — Gândurile lui îl duceau departe, departe, — în țara lui.

De odată el se sculă, — se puse la masă, — luă un bilet și scrisse pe el următoarele :

„Scumpa mea Lanca Mela!

Convingându-me că într'adevăr, atunci când te-am vedut în fereastra ta, nu m'am înșelat, că spiritele noastre s'au recunoscut, și simțind că aceea iubire de atunci, în mine există și acum, în aceea măsură, m'am decis să îți scriu. Nu te miră, cum a ajuns această scrisoare pe masa ta, vei ști totul la timpul seii. Destul să știi, că eu îți-o scriu din de-

părtare colosală, din Asia, — și că prin ajutorul științei a ajuns la tine.

În curând ne vom revedea, atunci, dacă te vei învoi, te voi cere de soție de la părinții tei, și sânt sigur că vor primi rugarea mea.

Am aflat că acum te numești Laura. Eu port acum numele de Armand.

Acea întâmplare din Memphis, o știi dintr'un vis. Atunci nu am putut fi unul al altuia, ei acum nu avem pedeci. — Așteaptă deci liniștită, sosind din călătoria aceasta necesară, me vei vedea.

Până atunci Dzeii te păzească!

Barino“.

Finind scrisul, puse doue degete pe scrisoare și grăi cu glas tare :

„Dorese, — voesc cu toată stăruința, ca acest bilet să fie transcris de spiritul meu, în timpul somnului meu, — în odaia Laurei, unde să-i fie pus pe masă!“

După aceasta se culcă, și adormi într'un somn lin.

(Va urmă.)

V. E. M.

Basmul furtunei.

(După Lenau.)

*Nemișcată, tainică și mută
Stă adâncea mare așternută,
Nu grăiește stâncilor din port ;
Al talazurilor puls slăbește,
Iar lumina seriî licărește
Ca pe-o față palidă de mort*

*Frunza 'n mal nu freamătă de frică,
Ascultând copacii se ridică,
Oare vânt și val au adormit ?
Soarele din ceruri se desprinde,
Peste pacea morții își întinde
Muta noapte vëlul ei cernit.*

*Iată că se 'nalță 'n fund de zare
Norii întunecați, de peste mare,
Ce ca viscolul în sbor vuiesc ;
Grabnic vin pe drumuri nezărite
Și de-asupra mării adormite
Cete, cete se îngrămădesc.*

*Întrebând în giurul ei s'adună :
„Mai trăiești ?“ și bocetele tună,
Lacrămă varsă 'n chinul lor cumplit.
Tremurând aruncă câte-o rază
Peste patul ei tăcut, să vadă
Dacă mama „mare“ n'a murit ?*

*Nu, trăiește ! — A fiilor bocire
O trezi din lungă-î adormire,
Sare sus, chemând ai seii copii ;
Mamă și copii se 'mbrățișează,
Saltă 'n joc sëlbatie și 'ntonează
În furtună doina dragostii.*

Strigoaia

Novelă de Karl Emil Franzos.

(Urmare.)

„Să me tem? Eă? Ba! — Me chiamă Ioan Podorezok — nu me tem de nimenea. — Dar îndată se domoli. — Numai cu un strigoiu, veđi dta, e altceva. Omul nu poate Ńei, ce i se poate întemplă — picioare il poate scăpă?! Bietul om poate fi străformat în ceva dobitoc, ori cel puđin poate lătră ca câni, ori că se deşteaptă într'o dimineată Ńi trebuie să-Ńi caute capul. Toate s'au întemplat. Scurt — poveŃi neplăcute. Chiar la început n'am fost nici unul prea voŃos de venirea dta.

„Da! — întăriŃi eă, — eă sânt de altcum om foarte primejdios, ei voue nu voiă face nimica reă.

„Multănesc, domnule, frumos, — zise Iancu ridicându-Ńi de pe cap cu respect pălăria cea de paie cu petele late. — Dar totuŃ — acum la toată întemplarea e bine că vii la noi, că noi avem trebuință de dta, de oare ce în potriua unei strigoŃi numai un fermecător poate luptă Ńi dta-Ńi ajută bietului nostru stăpân. — Iancu suspină adânc. — Bunul nostru domn conte e fermecat.

„Ńi cine l-a fermecat? — întrebaiă eă tot aŃă de melancolic.

„Bruneta Aniula! — Iancu se infuriă. — ŃigănuŃa cea mică, pe care să o bată Dumnezeu. Domnul nostru a venit duminecă, luni s'a Ńi acățat de el Ńi eri eră deja atât de fermecat, cât te prindea mila — cum zic: mila te prindea! În urmă azi — — e tot cu ea!“

Ńi bătea mănios la cai, care de sigur nu erau nimic vinovați de toate grozăviile aceste.

Hoho! cugetaiă eă, bunul meă Henryk a înlocuit pe micile lui Grisette Ńi pe voluminoasele princeŃe cu o aŃă necultivată ființă? Apoi ziseiă:

„Cum s'a întemplat una ca asta? — Dar Iancu eră Ńi mai necăjit.

„Iartă-me, milostive domnule, dar de o parte dumniata ca fermecător Ńei totul Ńi a doua, ea m'a amenințat chiar eri că me va schimbă în măgar — cugetă dta! me va face măgar cu patru picioare Ńi cu urechi lungi. Poate că ea Ńcie acum ce Ńi-am povestit Ńi va face precum s'a lăudat. Sfântă maica Domnului — ce a zice atunci Xeonia mea?! Veđi dta, e mai bine dară să nu mai zic nici o vorbă!

„Iancule, — il încurăgiaiă eă, — dacă Aniula te face măgar, eă iară-Ńi dată făptura de om! Tu Ńei, că eă pot. Ńi acum să-mi spuă, de ce te-a amenințat?

„Bine, zise Iancu. — Dar de sigur numa asta una Ńi-o mai spun. AŃă dară eri, marți, că par că eri fu marți, vine domnul nostru conte însuŃ în curte Ńi ea cu el. Veđi bine, el nu se miŃcă când nu merge Ńi ea cu el. Ńi cel din urmă țaran s'ar ruŃină a se ținea cu o aŃă țigancă, dar el se ține, el, un domn conte, un patron al bisericeŃi, un mare proprietar. Da — e fermecat — mai multe nu zic. AŃă dară el me chieamă: — Iancule, — tu prinđi cai la caleasă Ńi mergi la Sanislanow, Ńi întrebă acolo după onoratul domn. AŃă-mi zise el Ńi — Doamne iartă-me! — aceasta încă fu o aŃă poruncă! E ușor a întrebă, dar cine eră să-mi răspundă? JidaniŃ n'au Ńciut, polițistul încă nu, Ńi chiar onoratul domn angajat cu căciula cea roșă, la care m'ai dus dta în

curtea restaurațiunei, mi-a respuns numai atăta: „Un vrăjitor? — ce-mi pasă — de vine — va fi aci! — Atunci m'am hotărît a strigă numele dtaŃe Ńi l-am tot repetat, până a sosit calul cel de fier. În adevăr a folosit! O eă...“

Eă întrepruseiă declarațiile opiniunei sale:

„Dar ce fu cu Aniula?

„Bine zici! AŃă — după ce-mi dădă domnul conte porunca, eă ziseiă: „Bine! — Ńi plecaiă spre grajd, pe dinaintea țiganceŃi acesteia. Atunci ea me strigă: „Me hăbăucule! — cugetă dumniata, eă hăbăuc! — de ce nu-Ńi ridici pălăria înaintea mea?! — Cugetă dta, eă să salut pe o țigancă, eă, creștin, eă, austriac? Eă, veđi bine m'am dus mănios mai departe. Dar ce să veđi? „Henryk, strigă ea, Henryk, el trebuie să me salute numai decât! — Ńi domnul conte me chieamă înapoi Ńi-mi porunci: „Salută-o! — Eă ascultaiă. „Mai odată! — strigă ea. „Mai odată, repetă domnul conte Ńi eă trebui să o mai salut odată, Ńi întreagă curtea ridea. „A treia oară! — strigă ea. Dar atunci ziseiă: „Milostive domnule conte, eă sânt luat în curte de surugiă Ńi nu de comedie! — Ńi-Ńi făcuă lui o plăcută închinăciune Ńi porniă spre grajd. Ńi strigoaia aceea?! „Henryk, strigă ea, cănele acela trebuie să stee în genunchi la soare un jumătate de ceas, spre pedeapsă. — „Ńi eă — Iancu seotea cuvintele trăgănate din gură — eă trebui să fac întoama. — Ńi după aceste remase Iancu atât de amărit Ńi dădă odată în cai de rupseră în galop, iar povestea ne fu întreruptă pe multă vreme.“

Noi călătoriram spre ost, apoi spre sud. Tara eră în forma undelor, tot un mic suiŃ Ńi un mic coboriŃ, dar cu cât mergeam mai departe, cu atăta deveniă mai șesoasă. Ogoare cultivate se schimbaiă cu locuri sterpe. Apoi veniă tufișuri Ńi trestiișuri cu atât mai dese, cu cât ținutul eră mai șesos Ńi mai neproductiv.

Eră o zi călduroasă — soarele ardea. Drumul eră puđin frecventat. Ne întelniram cu un popă gros cu preuteasa lui asemenea groasă Ńi doi copii mici asemenea groși. Bricica cu sfânta familie eră trasă încet de trei cai jigăriți.

Apoi trecurăm pe lângă un șir de cară încărcate cu sare pentru Rusia. Căraușii — erau Ucrani — mergeau cântând în cor jalnica cântare despre Czaricza cea frumoasă:

„Numai steluțele Ńi privighitoarele vėdură

„Cum o innecară în balta cea turbure —

De atunci sughită privighitorile

Ńi de frică tremură stelele—“

Cântarea vibră departe prin aerul cel fierbinte Ńi liniștit.

Poposiram la o căreimuță mică, singuratecă, în câmp. Ospetarul, un evreă, ca pretutindenea în Podolia, avea puđin proviant la casă: pâne, ouă, vinars. Cu de aceste ne ospetarăm cum puturăm Ńi dormiram în șopru pe fân tot timpul cât ținu năbuhala zile. De sigur că ne întârziam de nu prindea caiŃi a necheză, Ńi astfel ne trezirăm.

„Norocul pe noi, — zise Iancu voŃos, — că cel puđin doi dintre noi au ramas treji.“

Soarele se plecase tare spre vest, când porniram iară la cale; în lumina lui se zăria șesul până în depărtări mari, câmpia galbină roșiatică, holdele aurii. Mai pe tot locul erau oamenii la secerat.

„Dumnezeu ve binecuvinte lucrul! — strigă Iancu.

„Dumnezeu ve binecuvinte calea! — răspundeau țăranii “

Când se vedea soarele chiar ca un glob roșu în marginea șesului, ajunserăm dinaintea celor trei stejari mari, unde se ramifică calea vicinală ce duce spre Gonisko de către drumul de țară ce duce la Chorostkow. Acești trei stejari sunt numiți stejarii țiganilor, de oare ce aci se opresc toți Țiganii și de aci își iau calea prin tot ținutul. Lăsaiu să stee aci și intraiu sub stejari, atât eram de indușos și-mi simțiam ochii ardând. Pe când eram încă copil fericit și fără griji mai fuseiu odată p'aci, într'o dimineață de primăvară foarte frumoasă, eram cu tata în trăsură. Aci în apropiere ni se frânse o osie și ni-au prins tare bine faurul de Țigan care ni-a dres căruța aci sub acești arbori. În timpul cât am fost siliți a sta aci, până ne-au reparat osia, veni la noi o țigancă bătrână, care ori cât am alungat-o, nu s'a dat dusă, până ne-a căutat de noroc. Par că și acum îi ved fata cea neagră și sbărcită de strigoaie și ochii cei infocați. Tatălui meu i-a prorocit viață lungă și mie fericire. Dar amândouă au fost — minciuni...

Din meditațiile mele jalnice me treziră țipete și plângeri de copii. Pe drumul de către Chorostkow venia câteva căruțe țigănești. Copii goți, murdari și hămisiți me năpădiră văietându-se după felul lor ca niște insecte negre. Eu le aruncaiu câteva monete de aramă și me ascunseiu în trăsură. Nu-mi mai aruncaiu privirea decât asupra celor doi bărbați cari trăgeau la căruță în locul cailor. Unul era cărunt, gârbovit, cu un păr spêrlit și cu ochi întepătorii, și lângă el un tiner sumet, tare, sulejet, elastic, cu o musteață unguerească la fata cea roșă, cel mai frumos Țigan ce a găfăit cândva trăgând la căruță ori furând vr'un cal.

Ei stătură dinaintea stejarelor; când mai privii odată îndêret, mai nu li se mai vedea coperișul căruței. Dinaintea mea inse se ridică, înflăcărât de roșafa erepusculului, murul cel alb al castelului Gonisko. Nu apare mai departe ca de un pătrar de oră.

„Șesul înșeală, — zise Iancu, — mai este o milă și jumătate.“

...noptase, când am ajuns înaintea castelului, care eră o casă mare albă în stilul casarmelor, edificată înainte cu vre-o douezeci de ani, după ce au tras la pământ castelul cel vechiu. Fedor, cameraarul, un vechiu cunoscut al nostru, imi deschise calea, iar în coridorul iluminat me întimpină Henryk, și stăturăm îmbrățișați, fără grai, ca odată sub tufiș — doi camerađi buni, fideli, ca și când ar fi fost numai o zi cei doisprezece ani lungi.

Ni se umplură ochii de lacrimi.

„Omule, — imi zise Henryk voios, — tu par că ești Marcellinos cel corpolent!

Dar daună, că eu nu-î putui zice așa. Oh! ce făcură Grissetele și princesele din amicul meu! Figura sulegetă, dar ținuta pirotită, ochii cei lucii de odată acum erau obosiți și fără lucire, frumosul lui păr de odată eră acum rărit.

(Va urmă.)

Trad. de

IOAN POP RETEGANUL.

Doine și hore poporale.

(Din podgorie de la Șiria.)

Frunză verde, frunză verde,
Ce-am iubit dracu mai vede,
Haba-î badea nalt ca gardu,
Dacă îi mintea la dracu.
Fie badea mititel
Și fie mintea la el.

Frunză verde de rugut,
Ce hasnă de el drăgut?
Că te tine pe genunchi.
Și îți minte mi și sute.

Bade! dracu te-a știut,
Că ți-î casa șindilită,
Și mândruța ți-î urită.
Casa ți-î cu coși de peatră
Și mândruța ți-î buzală.
Las-o bade-'n cucuruze
Să pască iarbă și frunză,
Să se subție la buze.

Măi bădiță prostule,
Nu umblă tu noptile
Pe la toate porțile,
Că Ț-o spus măicuța bine,
Că nu me dă după tine.
Și Ț-o spus ș-a doua oară
Că mai bine me omoară.

M'ași mărită să nu șed,
Numai câmpul se nu-l ved,
Câmpu să-l vadă bărbatu,
Eu să mătur, s'astern patu,
Să pun oglinda 'n fereastră,
Să ved bine-mi stă nevastă.

Me uităi într'o fântână,
Mă vedui hărăcă bătrână,
Mă rugăi lui Dumnezeu,
Să aducă și pe-al meu.
Fie cât de blăstemat,
Noma-mi iese hula 'n sat,
Că și eu m'am măritat.

Murēs Murēs apă lină,
Nu mână, nu turbură,
Că-î bădița 'n dunga ta,
Și me tem că s'o 'necă,
Decât badea să se 'nece,
Mai bine Muresu sece,
Dar nu sece până 'n fuud,
Să meargă badea la plug.

Fetele dela Șiria,
Aū parte-o tablă de vie,
Ruminele câte-o chilă
Și albele câte-o vică,
Și le pun cu lingura,
Credând că s'or mărită.
Mărită-s'or focu lor,
Că-s cățele de bătrâne,
Nici capu-'n sus nu-l pot tine.

NICOLAU FIRU.

S A L O N.

De la București.

Toate ca an. — Stagiunea teatrală. — Peneș Curcanul. — Conferențe literare. — O serbare artistică la Ateneu. — Maria Stuart. — Beneficiul dșoarei Agata Bărsescu.

Par că a fost numai în luna trecută, că mi-am scris cea din urmă corespondență de la București, atât de iute a trecut anul de când am fost aici. Această părere mi se 'ntărește și prin faptul că totul este cum a fost atunci, nu s'a schimbat nimic. În țară aceeași crasă de bani, aceeași agitație politică; în viața socială tot serate și baluri ca și atunci; în literatură neclintita nepăsare a publicului și consecvența sterilitate a producătorilor; la Ateneu aceleași concerte simfonice și altele; la Teatrul Național, întocmai ca an pe timpul acesta, nesfârșita serie de beneficii. Unde să găsească un subiect nou?

Stagiunea teatrală, precum mi s'a spus, n'a izbutit. Asta nu me mai surprinde, căci în fiecare an aud tot aceasta vorbă. În mijlocul indiferenței, direcțiunea a fost silită să desconsidere și anul acesta interesele literare și să dea piese spectaculoase, cari atrag masele.

Una din aceste, de sigur cea din urmă în stagiunea actuală, este piesa „Peneș Curcanul”, comedie eroică de dñii Vas. Leonescu și Dușescu-Dușu, care s'a jucat a șesea oară zilele trecute, când am vădut-o și eu. Valoare literară n'avem ce căuta în aceasta lucrare, cu toate aceste ea îndeplinește cu succes scopul său: d'a deșteptă sentimentul național. Ca concepțiune dramatică este inferioară „Curcanilor” dlui Ventură, dar ca tablouri militare face o impresiune mai mare.

Actul prim ne prezintă plecarea la resboi a lui Peneș Curcanul cu ostașii săi, noue înși „și cu sergentul zece”, petrecuți de toți sătenii cu mare veselie până 'n marginea satului. Actul al doilea ne arată trecerea Dunării. Al treilea, cel mai frumos, luarea Griviței. Un tablou militar mai admirabil decât acesta nu s'a vădut pe scena Teatrului Național. La sunetul trambitelor de alarmă, soldații români urează reduta apărată cu mare vitejie de turci, o luptă crâncenă, foc de pușci, nor de prav, răcnete și teroare pretutindeni; eroul Valter Mărăcineanu ajuns în vârf împlântă tricolorul român, dar cade mort izbit de glont, în aceeași clipă apar sus de altă parte dorobanții, ultima luptă desperată, în sfârșit turcii o țau la fugă, tricolorul român fâlfăie din culmea redutei și muzica începe să cânte, în mijlocul unui entuziasm nemărginit, „Deșteaptă-te Române!”

Efectul nu se poate descrie. Toată sala aplaudă frenetic, fețele tuturor strălucesc de fericire și în ochii multora se ivesc lacrimi. Cortina de nouă se ridică. Aceeași senzație. Și tot așa, de vr'o zece ori, căci publicul nu mai vrea să se despartă de tabloul minunat.

Aplausele entusiaste chiamă pe autori și pe re-

gisor, dl Gusty, care a aranjat atât de grandios acest tablou.

La Ateneu conferențele literare și concertele urmează lanț.

De curând a ținut o conferență foarte instructivă dna Constanța de Dunca-Schiau, care ș-a strămutat locuința în capitala României.

Iar mai de mult a urcat tribuna o damă originară de la noi, din părțile aradane, dna Nelly Cornea, soția dlui inginer Ioan Cornea actualmente la Bacău.

Amândouă au un nume bine apreciat în cercurile conferențiere și sunt aplaudate cu multă plăcere.

Dna Cornea va ține în curând o a doua conferență. Atât prima, cât și a doua, se va publica în foaia noastră.

Serile trecute am asistat la Ateneu la o mare serbare artistică sub patronajul doamnei și dlui Sava Șomănescu, dată cu concursul mai multor artiști români în beneficiul Societății istorice a studenților în litere.

Afișul anunță că și dșoara Agata Bărsescu va declamă versuri. Aceasta atracțiune înse, pentru care mai cu seamă m'am dus la concert, nu s'a îndeplinit, nu știu din ce cauză, căci nu ni s'a spus.

Încolo programul a fost interesant. Sala plină, în care am vădut pe dl Șomănescu cu familia sa și dl Gr. Tocilescu, președintele acelei societăți, cu dna, a aplaudat și bisat cu cea mai mare însuflețire aproape toate piesele.

Înteu dl Antonescu, un elev al maestrului Dinicu, a cântat cu violoncelul cu multă simțire o piesă frumoasă, care i-a dat ocaziune să-i apreciem tehnica.

Dl Fuchs ne-a surprins cu niște variațiuni reușite asupra cunoscutului cântec popular „Cine-a făcut cârcima 'n drum”.

Dl Nottara de la Teatrul Național a declamat două poezii dramatice, dintre cari una „Ucigașul fără voce” de Gr. Alexandrescu și a fost mult aplaudat.

Farmecul cel mai mare al seratei a fost debutul doamnei Maria Dimitrescu d'Assy de la opera română, care a cântat înteu un admirabil duo (O seară de Veneția, de Campana) cu tenorul dl I. Băjenaru, asemenea de la opera română, — apoi un solo, — și în sfârșit un quartet din „Rigoletto” de Verdi, cu dșoara Virginia Miciora și cu dñii I. Băjenaru și D. Teodorescu, admirabilul bassist de la Opera română.

În sfârșit dl Montaureanu a zis câteva monologuri, predate cu mult umor, cari au produs ilaritate generală.

Dșoara Agata Bărsescu mai joacă încă de trei ori, apoi se va duce în Germania unde s'a angajat pentru stagiunea de primăvară.

Înteu-oară am vădut-o a seară în „Fiul pădurilor” poem dramatic în 5 acte de Frideric Halm, jucată în Burgtheater din Viena la 1842.

De și piesa a fost dată în beneficiu, n'a fost lume multă. Înse nu-î mirare, piesa nu este de așa ca să atragă public. În original poate că atracțiunea este frumusețea versurilor, dar aceasta în traducere a dispărut. Astfel n'a rămas decât un poem dramatic monoton, în care se tot declamează, dar se pe-

trece prea puțin spre a ținea încordată atențiunea ascultătorilor.

Astfel de piese nu se mai potrivesc cu gustul publicului modern.

Dșoara Agata Bârsescu are înse în ea un rol bun, pe care l-a jucat perfect. Am observat cu plăcere, că din anul trecut pronunțarea-i a devenit mai românească.

Alătura cu dsa dl Vas. Leonescu a fost asemenea mult aplaudat.

Erī duminică după miazăzi la 2 s'a dat al treile concert simfonic, dirigiāt de dl Eduard Wachmann.

Eū am preferit sã me duc la Teatrul Național unde în acelaș timp se jucã tragedia „Maria Stuart” de Schiller, cu dșoara Agata Bârsescu în rolul de frunte

Și nu mī-a parut reū. O reprezentație atât de reușită de mult n'am vėdut în acest teatru.

Eroina serii, fireșce, a fost distinsa artistã, atât de mult aplaudatã și chieamatã înaintea rampei.

Culmea efectului s'a atins în actul al treile, în marea scenã de întâlnire cu rivala sa, regina Elisabeta. Aici dșoara Bârsescu ș-a pus în joc tot talentul și tot studiul seū. Întocmai ca sentimentele pe cari le reprezintă, începēnd cu umilirea sa, implorând mila dușmaneii sale și până la izbucnirea orgoliului seū la refuzul despotice al aceleia, vocea sa a trecut toate șcalele unui organism de artã naltã. La început abia șoptind, spre a-și ascunde rușinea, vocea s'a redicat treptat în fața recelei cu care o întimpinã regina. Și când aceasta nu s'a mulțumit s'o refuze, ci a și ofensat-o, vocea artistei a devenit un tunet, care a cutrierat sala și a cutremurat tot auditorul. În fața reginei care o condamnase, ea a devenit regina triumfătoare. Și n'a ramas în salã nimeni neemoționat. La sfērșitul actului a fost chieamatã de vr'o zece ori.

A fost admirabilã și în actul ultim, în momentele despărțirii sale, înainte d'a merge la eșafod. A stors lacrimi multe. Cãci vorbiã din inimã și respândiã cea mai adâncã emoțiune. Forța artistei înse este starea sufleteascã eroicã, țaria sentimentelor și nu mlãdiarea dulce a voceii; iatã cuvēntul pentru care în scena întâlirii sale cu regina Elisabeta mi s'a părut superioarã.

Dna Amelia Hasnaș, în rolul reginei Elisabeta, a avut momente reușite. În deosebī a isbutit în scena când subscieie sentința de moarte.

Astãzi lunī, dșoara Agata Bârsescu joacã pentru cea din urmã-oarã, în „Maria Magdalena” tragedie în 3 acte de Friderich Hebel, tradusã de Emil D. Fagure.

Reprezentația aceasta îi va fi și beneficiul.

IOSIF VULCAN.

Cu cât natura e mai tristã, cu atât casa e mai scumpã.

Jean Michelet.

*

Nu trebuie sã ai mai mult spirit decât șefii tei.

*

A fi cineva trist, este a se gândi totdeauna la sine.

Franklin.

Academia Română.

— Sesiunea generală din 1901. —

II

Membrii cari nu pot participa. Pr. Ssa episcopul Nicolae Popea, dñii Florian Porcius, I. G. Sbiera și Vasile Manițu, anunță prin scrisori că nu pot luã parte la sesiunea actualã a Academiei.

Dl dr. Victor Babeș trimite 50 de exemplare din lucrãrile sale „Boalele țeranului român” și „Regenerarea poporului român” spre a se distribuī între elevele institutului Otteteleșan; totodatã aratã dorința dsale de a institui un premiū de 120 lei, pentru aceea din elevele anului din urmã a aceluī institut, care până la finele anului își va fi îngrijit mai bine partea ei din grãdina cu flori și cu legume. Se exprimã mulțumiri dluī dr. V. Babeș pentru donațiunea făcutã.

De la dl D. C. Petrescu, fost consul al României la Constantinopol, se primesc în dar: șese sigiliū de ale Consulilor României în diferite orașe ale Turciei înainte de unirea principatelor și din Dobrogea înainte de încorporarea ei la România; o scrisoare a domnitorului Strybei din 1857 cãtrã Mirza Said pașa.

Comisiunea pentru examinarea lucrãrilor făcute în 1900—1901 se compune în persoanele dlor: N. Ionescu, Gr. Ștefanescu și Gr. Tocilescu.

De la dl dr. Ioan Mihályi din Sighetul Marmației s'a primit volumul publicat de dsa cu titlul „Diplome maramureșene”.

Prima ședință publicã s'a ținut la 2/15 martie, cu care ocaziune dl dr. Felix a cetit introducerea lucrãrii sale: „Istoria igienei în România”. Dl D. A. Sturdza aduce mulțumiri dluī Felix pentru interesanta și instructiva conferență.

Dl Joe Pușcariu, șef-inginer în Bucureșci, trimite mai multe lucrãri ale sale, între altele Istoria cãilor ferate române, pentru biblioteca Academiei.

Prima ședință publicã solemnã, sub presidiul regelui Carol, s'a ținut mercuri la 7/20 martie, cu următoarele comunicãri: dl V. A. Urechia, „Oligarhia și regulamentul organic”, dl Gr. G. Tocilescu, „Viața orășeneascã în Dobrogea în epoca anticã”.

Discursul de recepțiune al dluī I. Pușcariu s'a fixat pentru vineri 9/22 martie. Titlul discursului: „Ugrinus—1291”. În numele Academiei raspunde dl B. P. Hașdeu.

Premiul San-marin. Subiectul premiului G. San-Marin de 2000 lei pentru sesiunea generalã din 1905, s'a fixat astfel: „Istoria finanțelor României începēnd din 1862 până 'n 1903”.

LITERATURĂ.

Regenerarea poporului român. Sub titlul acesta dl dr. V. Babeș a ținut la Ateneul Român din Bucureșci o conferență, pe care a scos-o și în broșurã. Autorul începe spunēnd, că nu se poate negã, că poporațiunea română aratã semne neîndoioase de degenerare. În cercurile de sus aceasta degenerare se manifesteazã prin lipsa de patriotism și prin un egoism funest, prin un scepticism și cinism asupra tuturor noțiunilor sfinte! Dar sūntem o națiune tinerã și organisme tinere se mai pot regenerã. Basa

regenerării trebuie să fie legea sanitară. Învățământul medical și sanitar ar trebui cel puțin să fie la adăpostul intereselor politice. În comparațiune cu alte state civilizate, România se găsește într-o stare de inferioritate în ceea ce privește mortalitatea generală și sporul populației, cu toate că natalitatea este una din cele mai mari în Europa. Și tocmai Români adica rassa dominantă, decresce în orașe și se înmulțește prea puțin la țară; pe când o altă rassă (ovreiască) amenință prin înmulțirea sa naționalitatea română. Spre a îndrepta reul, trebuie schimbată temelia sănătății și prosperității țeranului. Aici se impune organizarea serviciului sanitar.

Istoria României de la fundarea Daciei. În sesiunea sa generală din 1906 Academia Română va decerne și *Premiul princesei Alina Știrbei*, pentru cea mai bună scriere în limba română despre: „Istoria României de la fundarea Daciei până la finele secolului present, pentru usul și întărirea simțimentelor patriotice ale tuturor cetățenilor“. „În această istorie trebuie să reiasă firul conducător al dezvoltării statului român, greutatea ce poporul a avut de învins, suferințele ce a îndurat, efectele înfricoșate ale dominațiilor străine, luptele ce el a purtat pentru a susține naționalitatea sa neatinsă, redeşeptarea neamului românesc dovedită prin luptele eroice interne și externe susținute mai ales de la începutul secolului, — încununată prin independența redobândită și regatul înălțat de virtutea românească însăși, — asigurată pentru vecie, precum va da Dumnezeu, prin succesele și progresele ce poporul va desevărși neîncetat.“ (Din actul de donațiune.) Premiul este de 8.500 lei, în care sumă se cuprind premiul autorului și cheltuielile de tipărire a scrierii (de minimum 30 coale de tipar garmond) în 1.000 exemplare, din curi 800 ale autorului și 200 ale Academiei. — Terminul prezentării manuscrisurilor la concurs este până la 1 septembrie 1905.

„România Liberă“, ziarul atât de mult cetit odinioară la București, reappare. Aparițiunea este anunțată pe după Paști. Directorul va fi tot dl D. A. Laurian, fost secretar general al ministeriului Cultelor. „România Liberă“ va fi organul tinerilor conservatori grupați în giurul dlui P. C. Carp.

Revistă aromânească. Sub titlul „Frăția“ a început să apară o revistă aromânească, scrisă în dialectul Aromânilor din Macedonia, sub direcțiunea dlui N. Bațaria, profesor la liceul român din Bitolia.

DIN LUME.

Câți Români sînt în Rusia. Elementul românesc, respândit în multe țări, este destul de bine reprezentat și în Rusia. Guvernul rusesc ordonând la sfîrșitul secolului trecut numerarea populației, organele esecutive au publicat de curînd rezultatul numerării în o lucrare intitulată „Rusia la sfîrșitul secolului XIX“. Din aceasta se vede, că numărul Românilor din Rusia (Basarabia și alte părți) se urcă la 850.000. În realitate de sigur vor fi mai mulți.

Cele 10 porunci ale limbii. Fruntașii poporului Flamand din Belgia, pentru a întări sentimentul național între concetățenii lor, au respândit în popor următoarele 10 porunci, cari se potrivesc de minune

și pentru noi Români. Iatăle: 1. Gândiți-ve, că în toată viața trebuie să dați locul întîi limbii voastre strămoșești. 2. Vorbiți în limba voastră acasă, cu ai voștri, cu prietenii și cu orî cine, chiar și în fața unui străin, căci se cade ca străinul să-ți învețe limba ta, nu tu pe a lui. 3. Creșteți pe copiii voștri în limba voastră, și învățați mai ales pe fete să vorbească și să iubească limba maternă. 4. Feriți-ve de școlile străinilor, căci numai așa veți lucra înțelepțește. 5. Cumpărați numai cărți, reviste și jurnale scrise în limba voastră, căci așa veți scăpa de influența străinilor. 6. La orî ce petrecere ca și în saloane, vorbiți numai limba voastră, dar vorbiți-o frumos. 7. Orî cui aveți de scris, scrieți-i în limba voastră. 8. Dacă porunciți marfă în străinătate, scrieți în limba voastră, căci câștigul deschide urechile, și ascute limba. 9. Dați mărfurilor numiri numai în limba voastră, și 10. Toate inscripțiile prăvăliilor, etichetele mărfurilor și orî ce reclamă, faceți-le numai în limba voastră, numai așa ve veți impune străinilor.

Răsboiul contra pălăriilor damelor în teatre. Bărbații au protestat și protestează încă contra obiceiului damelor de a sta cu pălăriile pe cap la teatru. Un american a venit la următoarea idee ingenioasă: El a împărțit teatrul în două părți, în dreapta damele și în stînga bărbații. Pentru prima oară vedură bărbații spectacolul și erau foarte mulțumiți și părăsiră teatrul fără ca să aibă gâtul strimbat. Pe partea dreaptă a fost înse multă gălăgie și nemulțumire. La început domniă numai o surdă nervositate, apoi observațiuni nepoliticoase, ofense, injurături și în fine și ghionturi. La a treia reprezentație secția feminină se prefăcuse într'un adevărat câmp de bătaie și femeile începură să se provoace, în aplausele bărbaților. La a patra reprezentație femeile capitulară. Ele se rugară de bărbați să le permită să rămână între ei obligându-se în mod solemn să-și ia pălăriile. Americanul a primit și acum iarăș domnește pace între bărbați și femei.

Papagalul și trenul electric. Aporape de Lipsca s'a întemplat o nenorocire pe un tren electric din cauza unui papagal. Față în față cu casa unde se află papagalul este gara unui tren electric. Zilele trecute papagalul imită foarte fidel pe șeful de tren strigînd: „gata poate plecă!“ Mașinistul a crezut că signalul de plecare a fost dat de șeful de tren și numai decît și puse trenul în mișcare. O doamnă, care tocmai voia să urce scările cupeului, a cădut din tren, rînindu-se greu.

Călindarul săptămînei.

Dum. a patra din sînt. post, ev. d. el. Marcu c. 8 și 9, v. 37 gl. 7. inv. 7.

Țiua sêpt.		Călindarul vechi		Călind. nou
Duminecă	11	P. Sofronie	24	Gabriel
Luni	12	C. Teofan	25	† <i>Bunavestire</i>
Martî	13	P. Nichifor	26	Emanuil
Mercuri	14	C. Benedict	27	Rupert
Joi	15	M. Agapiu	28	Gontran
Vineri	16	M. Sabin	29	Ciril
Sămbătă	17	† C. Alexie	30	Quirinus

Proprietar, redactor respundător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDAS NR. 296 b.)

MERSUL TRENURILOR.

Valabil de la 1. octombrie 1900.

Budapesta—Oradea—Predeal—București						București—Predeal—Oradea—Budapesta.								
	Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.		Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.			
Budapesta	pleacă	6 50	8 30	1 55	5 45	9 15	București	pleacă	—	—	7 50	—	—	9 15
Szolnok	"	9 07	11 31	3 56	9 27	11 19	Predeal	"	—	—	3 32	—	—	1 12
Szajol	"	9 21	11 50	4 09	9 46	11 33	Brașov	sosește	—	—	5 00	—	—	2 18
P.-Ladány	"	10 43	2 —	5 28	11 53	12 55	"	pleacă	—	—	7 48	5 8	—	2 45
Berettyó-Ujfalu	"	11 18	2 47	6 03	12 46	1 33	Feldiora	"	—	—	8 27	—	5 58	3 15
M.-Peterd	"	—	3 —	—	1 00	—	Homorod Kőhalom	"	—	—	10 03	—	7 44	4 23
M.-Keresztes	"	—	3 12	—	1 14	—	Sigbișora	"	—	—	11 40	—	9 45	5 49
Bihar-Püspöki	"	11 48	3 32	—	1 36	—	Mediaș	"	—	—	12 40	10 58	6 37	—
Oradea-Mare	sosește	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11	Kis Kapus	"	—	—	1 25	—	11 50	6 50
Oradea-Mare	pleacă	12 16	3 58	6 46	2 06	2 18	Blaș	"	—	—	2 16	—	12 40	—
Velența	"	—	4 05	—	2 30	2 25	Küküllőszeg (Blaș) „	"	—	—	2 21	—	12 58	—
F.-Oșorheiü	"	—	4 16	—	2 41	—	Teiuș	sosește	—	—	3 02	—	1 42	7 35
Teleagd	"	12 48	4 38	7 15	3 03	2 50	"	pleacă	12 05	—	3 38	8 48	2 07	8 6
Aleșd	"	†1 02	4 56	†7 28	3 21	†3 04	Aiud	"	12 28	—	3 58	9 07	2 29	8 22
Vad	"	1 26	5 20	7 50	3 45	3 26	Felviñ	"	12 54	—	4 20	9 30	2 51	8 54
Ciucea	"	2 16	6 31	8 37	4 53	4 16	M. Ujvár	"	1 03	—	4 27	9 37	2 58	—
Huedin	"	2 49	7 16	9 08	5 32	4 52	Sz. Kocsárd	"	1 58	—	4 32	9 53	3 11	—
Jegenye	"	3 15	7 49	†9 33	†6 01	—	Ar. Gyéres	"	2 30	—	5 12	10 30	3 48	9 24
Cluj	sosește	3 50	8 33	10 08	6 59	5 55	Apahida	"	4 02	—	6 27	11 45	5 02	—
Cluș	pleacă	4 20	8 50	10 47	8 30	6 11	Cluș	sosește	4 27	—	6 48	12 07	5 24	10 46
Apahida	"	4 41	9 07	11 11	8 59	6 27	Cluj	pleacă	5 23	—	7 00	12 32	6 13	11 01
Ar. Gyéres	"	5 56	10 16	12 36	10 41	7 27	Jegenye	"	†6 11	—	7 59	†1 14	7 16	—
Sz. Kocsárd	"	6 33	10 56	1 40	11 31	7 52	Huedin	"	6 40	—	8 37	1 44	7 55	12 20
M. Ujvár	"	6 40	11 03	1 58	11 40	—	Ciucea	"	7 09	—	9 19	2 15	8 37	12 52
Felviñ	"	6 48	11 12	2 07	11 50	—	Vad	"	7 47	—	10 08	3 01	9 32	1 34
Aiud	"	7 11	11 34	2 32	12 20	8 16	Aleșd	"	†7 53	—	†10 25	†3 15	9 49	†1 48
Teiuș	sosește	7 32	11 52	2 55	12 46	8 32	Teleagd	"	8 11	—	10 42	†3 28	10 07	2 01
"	pleacă	—	12 24	—	1 43	8 37	F.-Oșorheiü	"	—	—	11 01	—	10 27	—
Küküllőszeg (Blaș) „	"	—	1 07	—	2 28	9 5	Velența	"	8 32	—	11 10	—	10 37	2 25
Blaș	"	—	1 14	—	2 36	—	Oradea-Mare	sosește	8 38	—	11 17	3 57	10 44	2 31
Kis Kapus	"	—	2 15	—	3 48	9 47	Oradea-Mare	pleacă	8 43	—	11 36	4 10	11 04	2 38
Mediaș	"	—	2 33	—	4 03	10 01	Bihar-Püspöki	"	8 52	—	11 47	—	11 14	—
Sighișoara	"	—	3 47	—	5 43	11 —	M.-Keresztes	"	—	—	12 05	—	11 37	—
Homorod-Kőhalom	"	—	5 35	—	7 54	12 26	M.-Peterd	"	—	—	12 17	—	11 50	—
Feldiora	"	—	7 16	—	9 40	1 35	Berettyó-Ujfalu	"	9 23	—	12 29	4 50	12 05	3 18
Brașov	sosește	—	8 —	—	10 25	2 09	P.-Ladány	"	10 06	—	1 34	5 40	1 19	4 03
"	pleacă	—	11 —	—	—	2 19	Szajol	"	11 21	—	3 8	6 59	3 04	5 19
Predeal	sosește	—	1 11	—	—	3 31	Szolnok	"	11 44	—	3 35	7 32	3 37	5 39
București	"	—	8 05	—	—	9 10	Budapesta	sosește	1 50	—	6 20	9 40	7 10	7 50

Oradea-Mare—Arad.

		Person.			
Oradea-Mare	pleacă	10 20	4 30	7 —	
Ósi	"	10 30	4 41	7 16	
Less	"	10 48	5 01	7 40	
Cefa	"	11 03	5 19	8 05	
Salonta	"	11 26	5 44	8 46	
Kötegyán	"	11 46	6 05	9 15	
Sarkad	"	11 57	6 17	9 31	
Giula	"	12 21	6 44	10 01	
Ciaba	"	2 23	7 06	4 32	
Chitighaz	"	2 54	7 18	5 03	
Curtici	"	3 28	7 45	5 38	
Arad	sosește	3 55	8 48	6 05	

Arad—Oradea-Mare.

		Person.			
Arad	pleacă	5 10	11 20	9 35	
Curtici	"	6 —	11 49	10 07	
Chitighaz	"	6 14	11 57	10 54	
Ciaba	"	6 40	2 33	11 50	
Giula	"	7 27	3 05	5 26	
Sarkad	"	7 47	3 27	5 56	
Kötegyán	"	†7 56	3 39	6 10	
Salonta	"	8 23	4 10	6 47	
Cefa	"	8 42	4 34	7 18	
Less	"	9 04	5 —	7 51	
Ósi	"	9 21	5 19	8 16	
Oradea-Mare	sosește	9 32	5 30	8 31	

Numerii cei groși înseamnă timpul de la 6 ore seara până la 5 ore 59 de minute dimineața. — Numerii semnați cu † înseamnă stațiunile, unde trenurile numai condiționat se opresc.